

DURMUŞ HOCAOĞLU'NUN TÜRK AYDININA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Mervenur TUZAK*

Öz

Disiplinler arası çalışmaları ile tanınan Durmuş Hocaoğlu, ağırlıklı olarak fizik, fizik felsefesi, tarih ve tarih-siyaset üzerine çalışmıştır. Eserlerinde gerekli gördüğü her konuyu ele almakta, üslubu, entelektüel kimliği ve karakteri dikkat çekmektedir. Hocaoğlu, aydınların nasıl olması gerektiği, Türkiye’de nasıl oldukları, eksiklikleri ve yapılması gerekenler konusunda birçok makale yayınlamıştır. Hocaoğlu güncel, toplumsal ve siyasi konulardaki yazılarında dahi bilim ve felsefe çizgisinde devam etmiş ve çalışmalarında tarih ve felsefenin ne kadar mühim olduğu tekrarlamıştır. Hocaoğlu, Türk aydınlarının felsefi yaklaşımlardan uzak durduğuna dikkat çekmektedir. Gerçek aydının kendi zihnini keşfetmesi gerektiğini düşünür. Hocaoğlu felsefe okumaları sayesinde yeni kavramlar üretmiş ve okuyucularına yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Düşüncelerinin yanı sıra dili kullanması da bir aydının nasıl olması gerektiğine örnek teşkil eder. Bu sebeplerle bu çalışmada aydın kavramını nasıl ele aldığı incelenmiştir. Bu çalışma, Hocaoğlu’nun yazıları incelenerek düşünsel yaklaşımının nasıl olduğunu açıklamayı amaçlamaktadır. Entelektüel kavramına yaklaşım biçimi ve Türkiye’de entelektüel kavramının sorunlarına ilişkin değerlendirmeleri ve bu sorunlara getirdiği çözümler bu çalışmada incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Durmuş Hocaoğlu, Aydın, Türk Aydını.

Durmuş Hocaoğlu’s Views About the Turkish Intellectual Abstract

Durmuş Hocaoğlu, known for his interdisciplinary studies, worked mainly on physics, philosophy of physics, history, and history-politics. He deals with every subject he deemed necessary in his works, and his style, intellectual identity, and character draw attention. Hocaoğlu has published several articles on how the intellectuals should be, how they are in Türkiye, the shortco-

Geliş Tarihi: 13 Ocak 2022 - Kabul Tarihi: 26 Şubat 2022.

Atıf Bilgisi: Mervenur Tuzak, “Durmuş Hocaoğlu’nun Türk Aydınına İlişkin Görüşleri”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Cilt: 131, Sayı: 258, İstanbul 2022, s. 215-228, doi:10.55773/tda.1057310.

* Marmara Üniv. Türkiyat Araştırmaları Ens. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Doktora Öğrencisi, mervenurtuzak@marun.edu.tr. ORCID: 0000-0002-7596-6737.

mings, and what to do. Hocaoğlu continued in line with science and philosophy even in his writings on contemporary, social and political issues, and he repeated how important history and philosophy were in his works. Hocaoğlu thinks that the true intellectual should be able to explore his mind. Thanks to his philosophy readings, he gained a new concept and a perspective for his readers. Besides his thoughts, his use of language exemplifies how an intellectual should be. For these reasons, this study examined how he handled the notion of intellectual. This study aims to explain how the concept of intellectual means for Hocaoğlu by examining his writings. The way he approaches the concept of intellectual and his evaluations about the problems of the notion of intellectual in Türkiye; and solutions he put forward for these problems are analyzed in this study.

Keywords: Durmuş Hocaoğlu, Intellectual, Turkish Intellectual.

Giriş

Durmuş Hocaoğlu, 24 Ağustos 1948 tarihinde Bayburt'ta dünyaya gelmiştir. Büyükbabası Hacı Hasan Efendi, Bayburt'ta bulunan medreselerde görev yapmış son müderrislerdendir. Babası Mehmet Bey'in ise Ermeni ve Rumların zulümleri ve dört halife dönemiyle ilgili değerli eserleri bulunmaktadır. İlk eğitiminden sonra Kabataş Erkek Lisesi'nde eğitim almıştır. Babasının da telkinleriyle İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği bölümünde okumuştur (1968-1974).¹ Mühendislik eğitimi alırken okumalarını tartışabilecek birini bulmakta zorluk yaşamış bu yüzden kendi kendisini inşa etmiştir. 1981 senesinde Marksist felsefeyi de okumaya başlamıştır.² Eğitim hayatı İstanbul'da geçmiş olan Hocaoğlu'nun öğrencilik yılları ülkenin çalkantılı zamanlarına denk gelmiştir. Altmış sekiz kuşağına bizzat tanıklık etmiştir. İbn Haldun'un asabiye kavramının³ milliyetçilik ile paralel olduğunu düşünen Hocaoğlu, kendi düşünceleriyle bu fikri zenginleştirmiştir.

1974'te "İstanbul Teknik Üniversitesi"nden Elektrik Mühendisi olarak mezun olmuştur. Sekiz yıl mühendislik mesleğini icra etmesinin ardından 1982'de "Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Fizik Bölümü"ne öğ-

¹ Berat Çelebi, *Türk Ocağı Durmuş Hocaoğlu Anma Konuşması*, Üsküdar Çevresi: Türk Ocağı Durmuş Hocaoğlu Anma Konuşması (V: 1.2) (çevrim içi) uskudarcevresi.com, 17.06.2021. 2014

² Emin Damdam, *Durmuş Hocaoğlu ile Mülakat*, (çevrim içi) web adresi, 20.06.2010 <http://www.eskisehirturkocagi.org/makaleler/alintiyazilari/durmus-hocaoglu-ilemulakat-dr-durmus-hocaoglu/>, (Erişim Tarihi: 20.06.2010).

³ "Bağlılık, aidiyet, dayanışma gibi muhtelif anlamlarda tefsir edilmiş olan Asabiye, filozof tarafından iki türe taksim edilmiştir: Nesebi Asabiye ve Sebebi Asabiye. Filozofa göre, Nesebi asabiye, temel olarak bir neseb, soy üzerine temellendirilmiş, veya ondan kaynaklanan bir dayanışma ruhu olup sosyal tekamül itibarıyla düşük düzeydeki toplumlarda, Bedeviler'de, buna mukabil, Nesebi Asabiye, daha yüksek örgütlenmiş toplumlarda, Hadariler'de görülen bir davranış biçimi olmaktadır. Nesebi Asabiye'de toplumu birbirine bağlayan, devleti kuran irade, aynı soya bağlı ve/veya ait olmaktan, daha doğru bir ifade ile bu nesebe ait olma duygusundan kaynaklanırken Sebebi Asabiye'de ise bu irade daha karmaşık bir fonksiyonellik kazanmakta ve esas itibarıyla basit neseb, kan veya soy bağı duygusu yerine, sosyal münasebetler hayatının icabatından olan menfaat ilişkilerinden ileri gelen bir nevi Sosyal Mukavele olmaktadır." Durmuş Hocaoğlu, "Ulus-Devlet, Millet ve Milliyetçilik Üzerine Bir Tahlil", *Türk Yurdu*, C. 16, S. 109, Eylül 1996, s. 109.

retim görevlisi olarak girmiştir. 1986'da "Descartes'ın Fizik Anlayışı" teziyle felsefe yüksek lisansını, 1994'te "Türk-İslam Düşünce Tarihinde ve Modern Fizik'de Kosmos" teziyle felsefe doktorasını bitirmiştir. 1988'de "Tekil Lineer Sistemler İçin Geliştirilen Transformasyonun Yorumu Üzerine" teziyle fizik yüksek lisansını tamamlamıştır. 1997'de ise fizik alanında Yardımcı Doçent unvanını almıştır.⁴ "Yıldız Teknik Üniversitesi"nde yaptığı fizik doktorasını ise yeterlilikteyken bırakmıştır. Fizik doktorasını bırakmasının nedeni olarak artık yoğunluğa dayanamadığını söylemiştir. Akademik hayata yönelmesinde etkili olan isim Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız'dır. Vefatına kadar da akademik yaşama katkı sağlamaya devam etmiştir. Descartes ve Bacon gibi düşünürlerden etkilenmiştir.

Öğretim üyeliğini fizik bölümünde yapmış olmasına rağmen birçok alanda çalışmalar yapmıştır. Çalışmalarının ana konuları ise fizik, fizik felsefesi, tarih ve tarih-siyaset felsefesi ağırlıklıdır. Ayrıca birçok dergi ve gazetelerde gündem, toplumsal olaylar, laiklik-laisizm, din gibi konularda yazıları, röportajları ve bildirileri bulunmaktadır.⁵

Çalışmalarında gerekli gördüğü her konuyu ele almış ve tarafsız bir yaklaşım sergilemiştir. Hocaoğlu, beklentiler içinde kalarak tepki almama derdine düşmemiştir. Bundan dolayı muhafazakâr-milliyetçi çizgide bulunmasına rağmen bu grup bile bu tutumundan rahatsız olmuştur.⁶ Hocaoğlu'nun yazılarında sadece üslubu ve aydın kimliği değil, karakteri ve nazik yaklaşımı da göze çarpmaktadır.

23 Ekim 2010 tarihinde İstanbul'da kalp krizi nedeniyle vefat eden Hocaoğlu, Karacaahmet'teki aile mezarlığına defnedilmiştir.

Durmuş Hocaoğlu'nda Aydın

Aydın teriminin kullanılagelişi aydınlanma döneminin bir sonucudur. Bu dönemle birlikte "aydınlanmış (*éclairée, enlightened*)" ve "fikir işçisi anlamında entelektüel" ifadelerinin kullanımlarına rastlanmaya başlanmıştır. Aydın kelimesi, bazı durumlara "ukala" gibi manaları da üzerinde taşımaktadır. Bunun sebebiyse, düşünsel zemininin kaynağının aydının bizzat kendisi olmasıdır. Bir anlamda, "aydınlanmış, nurlanmıştan ziyade, kendisi nurun kaynağı veya bizzat nur"dur. Hocaoğlu aydınları ele alırken ilim insanlarına kıyasla onları daha mühim bir noktada değerlendirmektedir. Aynı zamanda aydınların önemli iki hataya düşebildiklerini de ekler: "ihanet ve yabancılaşma."⁷

Hocaoğlu, "intelijansiya"nın ne olduğunu açıklarken kavramın geçmişi ve kökünü anlatmasından sonra aydın kimdir sorusuna cevap vermektedir. Ona göre aydın, yalnızca felsefe yapabiliyorsa aydındır. Bu cümleyi söylerken sa-

⁴ Durmuş Hocaoğlu, "Sultan II. Abdülhamid ve Dönemi Üzerine Mütalaalar", 21. Yüzyılda Sultan Abdülhamid'e Bakış, Haz. Mehmet Tosun, Edi. Mehmet Gümüşkılıç, Nisan, İstanbul 2003, s. 65.

⁵ Çalışmalarının listesi için bkz: Hakan Taş, "Durmuş Hocaoğlu (1948-2010) Bibliyografyası", *Türk Kültür İncelemeleri Dergisi*, S. 24, 2011.

⁶ Erhan Afyoncu, "Türkiye Beynini Kaybetti", *Türk Yurdu*, S. 280, C. 30, Aralık 2010, s. 59.

⁷ Durmuş Hocaoğlu, "Aydın' Üzerine Bir Potpuri", *Yeniçağ*, 28 Aralık 2008, s. 1.

dece felsefe yapanların aydın olarak ifade edileceğini söylemeye çalışmamıştır. Anlatmak istediği şey, felsefe yapmanın, bilginin ardından hakikati öğrenmeye çalışmak olduğudur. Eğer düşünülen bilgi bahsettiği felsefi kökten uzak ise ortaya çıkan bir aydın değil, sadece teknik ve zanaat yaklaşımıdır. Hakiki ilim ve bilgi, felsefi bir çalışmanın neticesinde elde edilebilecektir.⁸ Felsefi alandaki eksiklikler, toplumun bilgi ve düşünce dünyasında, hiçbir zaman geçmeyecek olan eksiklikler olarak kalacaktır.

“Düşünce, iç-özgürlük; ifade ve duruş! İşte entelektüel budur.” Onun aydını, kendini keşfederek gerçek bir fikir bulabilendir. Bütün insanların kendi zihinleri içerisinde hareket etmelerinin bir hayal olduğunu söyleyen Hocaoğlu’nun düşünmekle kastettiği, “Gerçek Düşünce” ve “Sıradan Düşünce” arasındaki büyük farkı yakalayabilmektedir. Yani bilinen genel kanının tersine bütün insanlar gerçek düşüncenin peşinden harekete geçmez. Farkında dahi olmadan aklımızda birçok düşünce yer etmiştir. “Gerçek Düşünce” ise var olan bu düşüncelerin bilgi haline getirilebilmesidir. Bu bilgi üretimini gerçekleştiren ruhtur. Ruh ise kişilerin özüdür.⁹ Hocaoğlu’nun kastettiği aydın, bireysel aklının bilgi üretiminden sorumlu olup bunu gerçekleştirebilen kişi demektir. Bunu gerçekleştirirken bireyler, zihin dünyalarını geliştirmekten de mesuldürler.

Aydınlar toplumlar için değerli bir konumdadırlar. Bu nedenle sözlerinde ve eylemlerinde dürüst olmaları en önemli niteliklerindedir. Hocaoğlu, aydınların topluma “artık düşmanlık devri kapandı” gibi lafları ezberden söylememeleri gerektiğini düşünmektedir. Aydın, dinleyicilerine ve okuyucularına “açık ve seçik, dobra-dobra” hitap etmelidir.¹⁰ Hocaoğlu, aydınlarında diğer vatandaşlarla aynı olduğunu ve sözlerinin bir kanun olmadığını söyler. Ancak kendilerini toplumdan uzaklaştıran aydınlara karşı da uyarılarını yapmaktadır. Hocaoğlu’na göre, birer vatandaş olmalarına rağmen aydınlar, toplumun beyni gibidirler. Ancak aynı zamanda diğer insanlardan farklı değildirlere ve içinden çıktıkları halkındırlar.

Durmuş Hocaoğlu’nda Türk Aydınları

Hocaoğlu, Tanzimat devriyle ivme kazanan batılılaşma hareketlerinin sonucunda “yeni aydın tipi”nin ortaya çıktığını söyler. Bunun nedeni ise batı karşısında yaşanan geri gidişi sonlandırmak için yapılmak istenen bütün uğraşların ve yeniliklerin, alt yapı eksikliği ve tepeden inmece tavırla birleşince felsefi bir zemine oturtulamadan halka yayılmasıdır. İlk hedefi olan devletin ihyası fikrinden, toplumu “batılı” yapmak amacına sapılmıştır. Bununla birlikte toplumsal ve kültürel yaşamda büyük değişimler yaşanmıştır. Bu sapmadaki en önemli neden ise devlet görevlerinin girişimlerinden ziyade bu yeni aydın tipinin girişimlerine geçiştir.¹¹ Batılılaşma hareketlerinin, ülkenin

⁸ Durmuş Hocaoğlu, *Düşük Şiddetli Devrim*, Kocav Yayınları, İstanbul 2015, s. 222.

⁹ Durmuş Hocaoğlu, “Entelektüel ve Entelektüel Haysiyeti”, Muhelif, Y. 1, S. 28, 28.07.-03.08.2000, s. 2.

¹⁰ Durmuş Hocaoğlu, *Devletçilik Bumerangi*, Ufuk Kitapları, İstanbul 2002, s. 49.

¹¹ Hocaoğlu, “Düşük...”, s. 14.

bütünlüğü hedefiyle ortaya çıkmasına rağmen hızlı bir ilerleme kaydederken felsefi temelden yoksun olması nedeniyle amacından saptığını düşünmektedir. Bu sapma ile milletin ve ülkenin kökünden dönüştürülmesi gibi yanlış bir fikre kapılanlar olmuştur. Hocaoğlu'nun deyimiyle yeni aydın tipi, millete karşı bir sorumluluk hissetmemesi nedeniyle, kendi doğruları peşinden tepeden inme yenileşmelere girişerek toplumsal ve kültürel yaşamı kendi istediği kalıplar içerisine dâhil etmeyi amaçlamıştır. Neticede ise halk, bu yeni aydın grubu tarafından yaşamlarındaki her konuda yönlendirilmeye çalışılmıştır.

Yapılmak istenen bütün yenilikler, askerî ve kurumsal anlamda sınırlı bir noktada kaldıklarından istenilen sonuçlar alınamamıştır. Sonrasında yenilikler yapılmaya çalışılsa bile üzerinde durulmadığı ve önemsenmediği için netice yine başarısızlık olmuştur. Aslında Doğu toplumlarının ve özelde Osmanlı ve Türklerin bilim alanında üretim yapamamasının en önemli nedenlerinden birisi aydın sınıfının yozlaşması-çürümesidir. Bu çürüme nedeniyle, aydınların işlerini siyasilerin halletmesi gerekmiştir. Ancak bugün ne siyasiler ne de devlet tarihteki güçlerine sahip değildir.¹²

Hocaoğlu, Türk aydınlarının en dikkat çeken özelliklerinin “*kitabîlik*” olduğunu söyler. Bu ise büyük bir dezavantajdır. Bundan dolayı da Türk aydınlarını “*defolu*” olarak görür. Kitabîlik ifadesiyle anlatmaya çalıştığı ise somutluktan uzak kalarak soyut fikirler içerisine sıkışmaktır. Türk düşünce dünyası soyut halini devam ettirerek batıdaki tersi yönde hareket etmiş ve skolâstik düşünce içerisine gömülmüştür. Gerçekleştirilen bütün yenileşme çalışmaları bile bu düşünce şeklini değiştirmek yerine yeni türlerini ortaya çıkarmıştır.¹³

Hocaoğlu, “*ben, Türk aydınının ilmi/felsefe manasında pek de sıhhatli bir kritik/tenkit tecrübesi ve an’anesi olduğu kanaatinde değilim*” demektedir. Aydınların eleştiri yaptıklarını düşünürken esasında yaptıklarının ise “*tahkir, tezyif, taciz, tahrik*” olduğunu eklemektedir.¹⁴ Dünyada ve Türkiye’de meydana gelen değişiklikleri takip ve tahlil eden bir aydın olarak “*hiç olmazsa, toplumun gerisinde kalmamanın*” hedeflenmesini istemektedir. Bu geri kalmama durumu için yapılması gerekenin ise düşünmek olduğunu söylemektedir.¹⁵ Bu yüzden okuyucularını sürekli düşünmeye ve öz eleştiriye davet etmektedir.

“... kendimizi eleştirmeliyiz; ihlas ile, bilgi ile, bilinç ile. Eleştiriden korkmamalıyız; mükemmelleşmeye giden yolları en müessirane bir surette keşfetmek bundan geçiyor”¹⁶ diyen Hocaoğlu, her milletin ilerleyebilmesinde öz eleştiri konusunu önemli görmektedir. Ancak Türklerin bunu gerçekleştirmekte pek başarılı olamadıklarını, yapabildiklerini zannettiklerinde ise yıkıcı bir eğilim gösterdiklerini düşünmektedir. Özellikle, gerçekleşen bütün olaylarda bir

¹² Durmuş Hocaoğlu, “Bu Topraklar, Asırlardan Beri, Çapsız Adam Yetiştiriyor”, *Yeniçağ*, 12 Ekim 2008, s. 8.

¹³ Durmuş Hocaoğlu, *Laisizm'den Milli Sekülerizm'e Laiklik Sorununun Felsefi Çözümlemesi*, Selçuk Yayınları, Ankara 1995, s. 192.

¹⁴ Hocaoğlu, “*Burası Bizim İçin Ya İkinci Ergenekon'dur Ya İkinci...*”, s. 33.

¹⁵ Durmuş Hocaoğlu, “Türk Aydınında Felsefi Zafiyetin Temelleri”, *Türkiye Günlüğü*, S. 15, Yaz 1991, s. 68.

¹⁶ Hocaoğlu, “*Devletçilik...*”, s. 149.

dış mihrak sözünün ağızlarından düşmemesinin, öz eleştiri yapılamamasının kanıksanmış hali olduğunu ifade etmektedir. Şayet öz eleştiri yapılabilirse ilerleme için gerekli olan adımlardan biri atılmış olacaktır. Eleştirinin yalnızca negatif yapılmaması gerektiğini hatırlatan yazar, yazılarında bu konuya dikkat çekmektedir. Türkiye’de Sol ve Sağ kesimi ele alırken ikisini de gerekli gördükçe eleştirmiştir. Bu hareketi ise ülkenin bir bütün olduğu fikrinin kendisindeki neticesidir.

2004 yılında başlamış olduğu “Yeniçağ Gazetesi”¹⁷ndeki köşe yazarlığını, 7 Şubat 2009’da “Veda” yazısı ile sonlandırmıştır. Bu olay, “gönüllü” bir sonlanma olmamıştır. Çünkü yazılarına karşı oluşan “tahammülsüzlük” sebebiyle gerçekleşmiştir. Ele aldığı konulardan rahatsızlık duyan bazı çevreler ortaya çıkmıştır. Mustafa Aksoy, bu olayın nedenini şöyle anlatmıştır: “Durmuş Ağabey Türkiye’nin çözüm yolunun Türk milliyetçilerinden geçtiğini biliyor, onu görüyor ve ona inanıyordu. Ancak onların bu konudaki vurdumduymazlığı onun vicdanını kanatıyordu. Bundan dolayı da hemen her yazısında, özelde Türk milliyetçilerini, genelde muhafazakârları eleştiriyordu.” Eleştirilerine yönelik tahammülsüzlük ilk defa Yeniçağ’da yaşanmamıştır. Hocaoglu, Aksiyon Der-gisi’nin ilk yazarlarından ve Abant Platformu’nun¹⁸ da fikir babası olmasına rağmen ikisinden de uzaklaştırılmıştır.¹⁹ Kendisinin defalarca anlatmaya çalıştığı eleştiri konusunun ülke içerisinde sadece yermek amacıyla yapılmaması gerektiğini anlamayanlar, onun çalışmalarına karşı hissettikleri rahatsızlıklarla ilgili cevap oluşturmak yerine, Hocaoglu’nun sesini duyurmaması için önüne engeller çıkarmışlardır.

Türkiye’de bir “akıl tutulmasının” gerçekleştiğini ve bu durumun iyiden iyie kanıksanmış bir hâl aldığını düşünen Hocaoglu, “şu canım vatanımı iyiden iyiye çok sıkıcı bulmağa başladığımı hissediyorum -kabahat vatanımın değil tabii, vatandaşlarımın” demektedir.²⁰ Kendi insanlarında gördüğü bu durumun onda bir iç sıkınlığına sebebiyet verdiği yazılarında hissedilmektedir. Yine de bırakıp gitmek istediği zamanlar olmasına rağmen aklının kalacağını söylemektedir.

¹⁷ Yeniçağ Gazetesi, “2002 yılında Türkiye Türklerindir’ ve ‘Dünyayı Türkçe Okuyun’ sloganlarıyla yayın hayatına başlamıştır. Güncel, dış haber, ekonomi, spor, medya, eğitim, tarih ve kitap, kültür, televizyon ve din bölümleri olan günlük olarak yayınlanan siyasi gazetedir.” Yeniçağ (Gazete), (çevrim içi) [https://www.turkcebilgi.com/yeni%C3%A7a%C4%9F_\(gazete\)](https://www.turkcebilgi.com/yeni%C3%A7a%C4%9F_(gazete)), 13.02.22. Yeniçağ Gazetesi’nin 13 Eylül 2020 tarihli, “Yeniçağ Gazetesi İmtiyazlı Sahibi Ahmet Çelik’ten Yeniçağ’ın 19. Kuruluş Yıldönümü İçin Bağımsız Mesajı” yazısında gazetenin çizgisinin ne olduğu şu şekilde ifade edilmiştir: “Bunca zor şartlarda dahi; bağımsız, Atatürkçü, Türk milliyetçiliği temeline dayalı yayın politika ve ilkelerimizden asla ödün vermedik.” “Yeniçağ Gazetesi İmtiyazlı Sahibi Ahmet Çelik’ten Yeniçağ’ın 19. Kuruluş Yıldönümü İçin Bağımsız Mesajı”, Yeniçağ Gazetesi, 13 Eylül 2020.

¹⁸ Abant Platformu, 1998 senesinde kurulan Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı’nın desteklediği bir çalışma grubudur. Yıllarca değişik şehirlerde düzenlediği toplantılarıyla dikkat çekmiştir. Son toplantısı 31 Ocak-2 Şubat 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Abant Platformu’nun 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe girişimi ardından FETÖ ile bağlantılı olması gerekçesiyle 23 Temmuz 2016 tarihinde yayınlanan 667 sayılı KHK ile faaliyetlerine son verilmiştir. Resmi Gazete, S. 29779, 23 Temmuz 2016.

¹⁹ Mustafa Aksoy, “Düşünen Beyin, Kanayan Vicdan: Durmuş Hocaoglu”, Türk Yurdu, S. 280, C. 30, Aralık 2010, s. 60.

²⁰ Durmuş Hocaoglu, “Türkleri Seviyorum; Ama...”, Yeniçağ, 15 Haziran 2008, s. 6.

Hocaoğlu'nun Türk aydınlarının yapısal sorunlarından olarak ifade ettiği bir konu da “*kavram kirliliği*”dir. Aydınların büyük bir bölümünün “*ideolojik saf tutma*”ya yöneldiklerini söylemektedir. Bundan dolayı aydınların vazifeleri olan irdeleme ve anlama konularına değinmeden sadece tarafını açıklayan birer “*ideologlara*” dönüştüklerini düşünmektedir.²¹ Bu dönüşümün ülke için sıkıntısı ise düşünsel temelde eksikliği bulunan eserlerin ortaya çıkarılması ve eserlerin ise ideolojilerle dolu olmasıdır. Ayrıca bu kavram kirliliği içerisinde gerçek aydınlar yetiştirilemediği gibi düşünmekten de iyice uzaklaşılacaktır.

Hocaoğlu, Türkiye'deki aydınların felsefi düşünceden uzak durup, ülkenin kalkınması amacıyla tartışma ortamı yaratmak yerine birbirlerine düşerek cepheleşmeye yönelmelerinin nedenlerini sorgulamaktadır.²² Hocaoğlu aydınların tavırları nedeniyle çizdikleri kalıplar içinde yaşadıklarını söylemektedir. Bu kalıplaşmanın ülke için kötü etkisi ise iç ve dış sorunların herhangi bir çözüm yolu yokmuş gibi düşünülmesidir.

Hocaoğlu, tarihte iki milyona yakın aydını olan bir toplumun olmadığını ancak Türkiye'de diploması olan herkesin kendisini aydın olarak ifade ettiğini söylemektedir. Çözümü beklenen en büyük sorunlardan birisi de bu boş inanın ortadan kaldırılmasıdır. Eğer bu gerçekleştirilebilir ise gerçek aydınların görünür olmasının da sağlanmış olacağına inanmaktadır. Bu durumu Gazali'nin dediği gibi “*Havassü'l Havass*” olarak adlandırmaktadır. Gerçek aydınların yetiştirilmesi için zamana ve toplumsal yapının buna uygun hale getirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun bir koşulu da siyasi şahsiyetlerde dâhil edilerek devletin bütün kurum ve kuruluşlarından destek alınması, özgür bir alan yaratılması ve aydınların öz disiplinlerinin de buna eklenmesidir. Ancak bunlar gerçekleştirildiğinde gerçek aydınlar, net bir şekilde görülebilecektir. Aydınlar düşen görev ise nesnel kalmayı başarmak ve öz eleştiri yapabilmektir. Hocaoğlu, gerçek aydının kendisine en zıt gelen görüşü bile dinlemesini, öz eleştiriden vazgeçmemesini hatırlatmaktadır. Ancak aydınların, dini konulardaki hassasiyeti hatırlayarak bu konuları eleştiri konusu yapmaktan da uzak durmaları gerektiğini eklemektedir.²³ Bu yüzden kalıplardan ve kandırmaktan kurtulmanın yolu olarak felsefi düşüncedeki eksikliklerin giderilmesi gerektiğini söylemektedir.

Türkiye'deki felsefe eksikliğinin en önemli neticesi aydın kavramı üzerindeki “*sulandırılmış*” ifadelerdir. Aydın kavramı, toplum içerisinde asil ve imtiyazlı bir yerde, daha saygın ve daha iyi bir yaşamın anahtarı olarak görülerek bilinçsizce kullanılmıştır. Hocaoğlu, “*aydın bolluğu*” içerisinde boğulmakta olan Türkiye'nin “*safrayı (nylon aydınları) attıktan sonra*” bile felsefi anlamdaki eksikliğin kendiliğinden yok olmayacağını düşünmektedir.²⁴ Yazarın, “*felsefesizlik*” olarak tekrarlamakta olduğu aydın kavramı üzerindeki çıkar

²¹ Hocaoğlu, “*Laisizm...*”, s. 10.

²² Hocaoğlu, “*Düşük...*”, s. 60.

²³ Hocaoğlu, “*Düşük...*”, s. 219.

²⁴ Hocaoğlu, “*Düşük...*”, s. 243.

gözetme, doğru tespit ve tartışma yapamamanın nedenlerini şu şekilde numaralandırarak anlatmıştır:

1. Anlamaya değil yargılamaya itibar etmek,
2. Tarihi kendi şartları içerisinde incelememek,
3. Tarih Etiğini göz ardı etmek,
4. Tarihi çoğunluklar kişi kültürüne bağlamak,
5. Tarih karşısında kompleks duymak,
6. Tarihi bir bütünlük içerisinde algılamamak.²⁵

Hocaoğlu, “Türkiye’deki milli gelişmelerden rahatsız ve milleti ile kavgalı olan kimlerdir?” sorusuna “İnorganik Seçkinler ve Aydınlar” cevabını vermektedir. “İnorganik Aydınlar” ise krizlerle ortaya çıkarıldığını ve Türkler için bu krizin ise tarihlerinde dünyaya meydan okuyacak hale gelen bir medeniyetten, mağlup bir taraf haline gelmeleri olduğunu söylemektedir. Bu mağlup olan taraf kompleksinin üç önemli dışı vurumu olarak “Kaçma, Savunma ve Teslimiyet” haline dikkat çekmektedir. Bahsettikleri içerisinde kendini kaybedenlerin ise “inorganik aydınlar” olduğunu söyleyen Hocaoğlu’na göre inorganik terimi, kendinden olana yabancılaşma hatta sonrasında ise düşman olmayı barındırmaktadır. İçerisindeki bu düşmanlığı ise topluma açık bir şekilde gösterilmektense tepkisel bir şekilde belli etmektedirler. Hocaoğlu anlattığı bu düşmanca tavrı, direkt anlamanın mümkün olmasa bile tanıyabilmenin mümkün olduğunu söylemektedir. Çünkü bu kişiler, kültürü ve halkı ile bağı olmayan ya da kopma derecesine gelenlerdir.²⁶

Hocaoğlu’nun bahsettiği “inorganik aydın sınıfı”, kendilerini ışığın merkezi olarak görmektedirler. Bu sebeple “kendi-kendisini kutsamakta, kendi-kendisini bir çeşit seküler peygamberlik” noktasında sanmaktadırlar. Neticede ise herkesten soyutlanmış bir sınıf ortaya çıkarmaktadırlar. Bu soyutluluk hali ise ilerleyerek “toplum-üstü” kurumsallaşmalara kadar gidebilmektedir.²⁷ Bu gidişatın toplum açısından en önemli tehlikesi ise halkın sesinin kısılması hatta duyulmayacak hale gelmesidir. Çünkü kendilerini tek doğru ve iyi olarak görenler, halkın düşüncelerini duymak istemediklerinden, kulaklarını kapatmaktadırlar.

Hocaoğlu, “Türkiye’li Aydın”ların, isteyerek veya istemeyerek ihanete meyilli olduklarını söylemektedir. Bahsetmiş olduğu bu aydınların ihanet etmek için her vakitte bir sebepleri bulunduğunu düşünmektedir. Bu düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir: “çünkü, o’nun derdi Türk’ün varlığıdır; o, Türk’e tahammül edemediği için ihanet etmektedir (...)” Çıkarları için gerektiğinde Amerika’yı, Ermeni’yi, Kürt’ü, Komünizm’i, Liberalizm’i savunabileceğini düşündüğü bu ihanetin tek amacının ise Türkiye ve Türklere zarar vermek olduğunu düşünmektedir.²⁸

²⁵ Durmuş Hocaoğlu, “Osmanlı, Cumhuriyet, ‘Gaza, Cihad ve İla-yı Kelimatu’llah’ İdesi Üzerine Bir Tarih Kitiği”, *Düşünen Siyaset*, S. 7-8, Ankara, Ağustos-Eylül 1999, s. 138.

²⁶ Hocaoğlu, “Devletçilik...”, s. 339.

²⁷ Durmuş Hocaoğlu, “İnorganik’ Aydın Kitleleri”, *Yeni Ufuk Yazıları*, S. 04, 26 Haziran 1997, s. 1.

²⁸ Durmuş Hocaoğlu, “Türkiye’li Aydın’ın Dini, Türk’e Olan Kinidir”, *Yeniçağ*, 09 Ocak 2009, s. 2.

“Türkiye, bütün komplo meraklısı güruha inat, doğru yoldadır. Türk Milleti, ışığı kendinden menkul, gözleri ideolojiler tarafından körletilmiş inorganik aydın taifesinin sözde ilmi ile göremediğini Allah vergisi basireti ile görmüş, feraseti ile kavramış, kendi doğru rotasını kendi elleri ile çizmiştir, emin ve müstakar adımlarla yürümektedir. Türk Milleti, kendi aydınını aşmıştır (...)”²⁹

diyen Hocaoğlu, bütün olumsuzluklara rağmen aydın yetiştirmek ve gerçek aydınları görebilmek için çalışılması gerektiğini ve mevcut durumun tersine döneceğine olan inancını korumaktadır.

Hocaoğlu, milliyetçi-muhafazakâr bir çizgide bulunmasına rağmen milliyetçilerin eksiklikleri üzerinde defalarca durmuştur. O, milliyetçilere baktığında en dikkatini çeken özelliklerinin “aceleci ve pratik” yaklaşımıyla hareket etmeleri olduğunu görmektedir. Fikir üretmek veya teori geliştirmek yerine eylem içerisinde olmayı tercih ettiklerini, bunun ise eylemin teoriden önde olması sonucunu doğurduğunu hatırlatmaktadır. Hocaoğlu bütün bu söylediklerinin eylemsizlik isteği olmadığını da eklemektedir. Yani milliyetçilerin pasif kalmamaları ve eylem içerisinde de olmaları gerektiğini ancak felsefi düşünmenin arka planda bırakılmadan adım atılmasını anlatmaya çalışmaktadır.³⁰ Hocaoğlu Türk aydınlarına baktığında, sağ ve soldaki aydınlar fark etmezsiniz, hepsinde felsefi eksiklik ve çağı yakalayamamanın mevcut olduğunu görmektedir.

Hocaoğlu, açıkladığı düşünmeme sorunu nedeniyle Türk sağının yıllardır komünistler karşısında hareket etmelerine rağmen mücadelelerinin altının hala felsefi bir temele oturtulmadığını düşünmektedir. Böyle düşünmesinin nedeni olarak Türk sağının var olan her problemin arkasında bir başkasını arama tavrını örnek göstermektedir. Bu düşünmeme ve hazıra kaçma vaziyetinin ise bir kısır döngü yaratarak tekelcilik halini alacağından endişe etmektedir. Bu tekelcilik neticesinde ise Türk sağ felsefe ve düşünce dünyasından iyice uzaklaşılacağı söylemektedir.³¹ Milliyetçiliğin içine düştüğü bu çıkmazdan kurtularak ilerleyebilmesinin ana koşulu ise Türk milliyetçiliği düşünce-sine bağlı ancak herhangi bir kurum, kuruluş, parti ve zümreye tarafı olmayan içten ve öz eleştiri yapabilecek olan aydınların yetiştirilmesidir.³²

Hocaoğlu, geleceğe emin adımlarla gidilebilmesi için unutulmaması gerekenin geri de kalmamak ve çalışmak olduğunu söylemektedir. Bunun için ise teknik ve modern usullerde ilerlemenin hedef olarak alınmasını söylemektedir. Bunu söylerken Türkiye'nin kendine pusula kabul ettiği batının teknolojisine bir türlü yetişemediğini ancak bu farkın kapatılabilmesinin mümkün olduğunu görmektedir. Batı ile olan farkın kapılması için öncelikle liyakat esas alınmalı ve aydınlarla gereken değer verilmelidir.³³ Hocaoğlu, geleceğin

²⁹ Hocaoğlu, “Devletçilik...”, s. 301.

³⁰ Hocaoğlu, “Düşük...”, s. 260.

³¹ Hocaoğlu, “Düşük...”, s. 261.

³² Durmuş Hocaoğlu, “Türk Milliyetçiliği'nin En Mühim İhtiyacı: Öz-Eleştiri”, *Türk Yurdu*, C. 19 (51), S. 139-140-141 (500-501-502), Ankara, Mart-Nisan-Mayıs 1999, s. 97.

³³ Durmuş Hocaoğlu, “Bu Ülkenin Herşeyi Var, Adam'dan Gayri, Tabii”, *Yeniçağ*, 24 Ekim 2008, s. 6.

net bir şekilde bilinmesinin imkânsızlığını ifade etmekle birlikte yakın ve uzak tahminlerin de yapılabileceğini düşünmektedir. “Eğer ihtimal hesaplarında nispeten düşük değerler verilen -ya da hiç yer verilmeyen- bazı parametrelerde beklenmedik keyfi ve kemmi şiddette yükselmeler olmayacak olursa, yarınki Türkiye'nin, en azından daha birçok hususta, bugünkünden daha ileri bir seviyede olacağını tahmin edebiliriz (...)” demektedir. Türkiye'nin geleceği için tahmin edilenler, çizgisel bir düzlemde hareket eder ise gelecek günlerde ülkenin “daha modern, daha çağdaş, daha hür, daha demokrat, daha müreffeh bir Türkiye” ileleme imkânı bulanacağını söylemektedir. Ancak bunun gerçekleşebilmesi için ilk şartı ise Türk aydınlarının, kendilerine gelmesi ve ülke için gerçek aydın olarak çalışmalarınıdır.³⁴

Sonuç

Durmuş Hocaoğlu'nun fikirlerine bakıldığında bir entelektüelin nasıl olması gerektiğini şahsında örneklendirdiği görülmektedir. Yazılarında aydınların devlete ve millete karşı sorumluluklarının bilincinde olması gerektiğini söylemektedir. Bu sebeple bir milliyetçi olarak doğru bildiğine doğru, yanlış bildiğine ise yanlış demekten çekinmemiştir. Yazılarında gerekli gördüğü her konuyu ele almıştır. Kimseyi kızdırmama ya da beklentileri karşılama gibi bir derdi olmamıştır. Hocaoğlu'nun dile hâkimiyeti ve düşüncelerini anlatış şekli bir aydının olması gereken yeteneğidir. Yine de onun yazdıklarının değerinin gerektiği kadar anlaşılmadığı da bir gerçektir. Çünkü dilini kullanma özelliği ve üslubundan taviz vermemesi nedeniyle genel okuyucu kitlesi, kendisini okumaktan uzak durmuştur.

Hocaoğlu'nun aydın olarak dikkat çeken bir özelliği de kavram ortaya koyabilmesidir. Buna örnek olarak fizik alanına ait olan terimleri sosyal bilimlere uygulaması gösterilebilir. Çağdaşlaşmanın ne olduğunu anlatabilmek için fizikte kullanılan domenler³⁵ ve potansiyel³⁶ teorileri toplumsal mesele-

³⁴ Hocaoğlu, “Düşük...”, s. 218.

³⁵ Fiziksel domenler teorisi: “Bir harici magnetik alan, bir nesneye uygulandığında, o nesnenin içindeki bütün özgül ve çoğul magnetik alanları kendi yönüne çevirmek üzere onlara bir kuvvet uygular ve onları kendi istikametinde yönelmeye zorlar. Eğer bu harici kuvvet yeteri kadar, yüksek olursa, her birisi ayrı birer domen (izole edilmiş bireysel mantıka) sahibi olan bu bireysel magnetik alanlar, bu harici kuvvetin tesiri ile onun istikametine doğru yönelirler. Bu esnada domen'ler zorlanır ve domen duvarlarına çekilir, hatta tamamıyla yıkılıp çökebilir. Bunun sonucunda, bireysel ve magnetik alanlar ortadan kalkar, tekil bir magnetik alan vücut bulur. Fakat bu tekilik içerisinde yine de kısmi tekillikler, harici alanın yönünden bir takım sapmalar olabilmektedir; yani, bütün domenler eksiksiz bir biçimde tam olarak aynı yöne yönelmezler. Harici magnetik alana boyun eğerek onun yönüne dönen domenler(...) yönlerini çevirmiştir. Bu harici alan tamamen ortadan kalksa bile, arkasında bir bakiye alan bırakır ki, bunun sonucunda münferit domenler bir miktar kendi özgürlüklerine dönebilirlerse de tam bir dönüş çok kere mümkün olamaz.” Hocaoğlu, “Laisizm...”, s. 15.

³⁶ Fiziksel potansiyel teori, “Herhangi bir cisim, etrafındaki uzayda, kendisinden belirli bir mesafe kadar uzaktaki herhangi bir noktada, birim başına bir enerji hasil eder ki buna kısaca, potansiyel tabir edilir. Böylece, uzaydaki her noktanın farklı değerinde potansiyeli olabileceği anlaşılabilir. Eğer, uzaydaki herhangi iki noktanın potansiyelleri eşit değilse, bu iki nokta arasında bir potansiyel farkı husule gelir ki buna gerilim denir. Gerilim, bu iki nokta arasına giren cisim üzerine bir kuvvet uygular. Alan kuvveti olarak da anılan bu kuvvet, sürükleyici bir kuvvettir ve alçak potansiyelde bulunan cisimi yüksek potansiyele doğru sürükler (...)” Hocaoğlu, “Laisizm...”, s. 18.

lerle ilişkilendirerek “sosyal domenler ve sosyal potansiyel teoriler”³⁷ şeklinde kavramlaştırmıştır. Bu yaklaşımı ilk başta şaşırtıcı gelebilmekle beraber Hocaoğlu, okuyucularının konuya hâkim olması açısından faydalı olduğu düşünülmektedir. Yazar, çalışmalarında yalnızca Türkiye’nin değil, dünyanın da yaşamakta olduğu felsefi yaklaşımlara değinmektedir. Yazılarını yazı dizisi halinde yayınlamaya kavramları açıklama, kavram karmaşasını önleme, konuları tespit etme ve anlatma yöntemlerini kullanmıştır.

Hocaoğlu’nun çalışmalarına bakıldığında rasyonel bir yaklaşım sergilediği ve kendine özgü üslubu ile yol aldığı dikkat çekmektedir. Aydınların toplum içerisindeki yerini önemli gören Hocaoğlu, aydın olabilmek için felsefe yapabilmeyen gerekli olduğunu düşünmektedir. Felsefe yapmakla kastettiği bilginin ardından giderken gerçeği öğrenme isteğine sahip olabilmektir. Çünkü bilgi ne olursa olsun eğer felsefi yaklaşıma sahip değilse elde edilecek sonuç bir aydın karakteri değil, teknik ve zanaat yaklaşımı olacaktır. Hocaoğlu, Türk aydınlarının felsefi konulara yönelmek yerine cepheleşmenin fitilini ateşlemeleri ve ideolojiler içinde taraf olmaları üzerinde sıkça durmaktadır. Ona göre yapılması gereken, Türk aydınlarının bir an önce gerçek aydın vasfı olan düşünme ve irdelemeye yaklaşarak belirli düşüncelerin ideologları olmaktan vazgeçmeleridir.

Kaynaklar

- AFYONCU, Erhan: “Türkiye Beynini Kaybetti”, *Türk Yurdu*, S. 280, C. 30, Aralık 2010.
- AKSOY, Mustafa: “Düşünen Beyin, Kanayan Vicdan: Durmuş Hocaoğlu”, *Türk Yurdu*, S. 280, C. 30, Aralık 2010.
- ÇELEBİ, Berat: *Türk Ocağı Durmuş Hocaoğlu Anma Konuşması*, Üsküdar Çevresi: Türk Ocağı Durmuş Hocaoğlu Anma Konuşması (V: 1.2) (çevrim içi) uskudarcevresi.com, 17.06.2021. 2014.
- DAMDAM, Emin: *Durmuş Hocaoğlu ile Mülakat*, (çevrim içi) web adresi, 20.06.2010, <http://www.eskisehirturkocagi.org/makaleler/alintiyazilari/durmus-hocaoglu-ile-mulakat-dr-durmus-hocaoglu/>, (Erişim Tarihi: 20.06.2010).
- HOCAOĞLU, Durmuş: *Devletçilik Bumerangı*, Ufuk Kitapları, İstanbul 2002.
- HOCAOĞLU, Durmuş: *Düşük Şiddetli Devrim*, Kocav Yayınları, İstanbul 2015.
- HOCAOĞLU, Durmuş: *Laisizm’den Milli Sekülerizm’e Laiklik Sorununun Felsefi Çözümlemesi*, Selçuk Yayınları, Ankara 1995.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Ulus-Devlet, Millet ve Milliyetçilik Üzerine Bir Tahlil”, *Türk Yurdu*, C. 16, S. 109, Eylül 1996, s. 109.

³⁷ “Sosyal Domenler Teorisi” belirli bir kültürün diğer kültürler üzerinde baskın olmasıyla güçlü hale gelmesi şeklinde açıklanmaktadır. Bu güçlü olma halinde eğer güç yoğunlaşırsa diğer kültürü kendi yoluna dahil etme sonucu elde edilebilmektedir. Yaşanacak bu durum ile de “baskın kültür dünyayı kendi istikametinde oluşmuş olan teklik alanı haline getirir.” Bu teorinin hayata geçmesi ise Sanayi Devrimiyle birlikte olmuştur. “Sosyal Potansiyel Teori”nde var olan kültürlerin hepsinin kendilerine ait “etki alanları” olduğunu ve bu alanların karşılıklı olarak farklılıklara sahipliğiyle birlikte aşağıda olan yukarıya doğru çekilmektedir. Bu teorinin örneği olarak da Batı’nın diğer kültürlerle uyguladığı potansiyel teoridir. “Laisizm...”, s. 15-20.

- HOCAOĞLU, Durmuş: “Sultan II. Abdülhamid ve Dönemi Üzerine Mütalaalar”, *21. Yüzyılda Sultan Abdülhamid’e Bakış*, Haz. Mehmet Tosun, Edi. Mehmet Gümüşkılıç, Nisan, İstanbul 2003.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Entelektüel ve Entelektüel Haysiyeti”, *Muhafif*, Y. 1, S. 28, 28.07.-03.08.2000.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “İnorganik’ Aydın Kitleleri”, *Yeni Ufuk Yazıları*, S. 04, 26 Haziran 1997.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Türk Milliyetçiliği’nin En Mühim İhtiyacı: Öz-Eleştiri”, *Türk Yurdu*, C. 19 (51), S. 139-140-141 (500-501-502), Ankara, Mart-Nisan-Mayıs 1999.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Türk Aydınında Felsefi Zafiyetin Temelleri”, *Türkiye Günlüğü*, S. 15, Yaz 1991.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Bu Ülkenin Herşeyi Var, Adam’dan Gayri, Tabii”, *Yeniçağ*, 24 Ekim 2008.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Aydın’ Üzerine Bir Potpuri”, *Yeniçağ*, 28 Aralık 2008.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Türkiye’li Aydın’ın Dini, Türk’e Olan Kinidir”, *Yeniçağ*, 09 Ocak 2009.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Türkleri Seviyorum; Ama ...”, *Yeniçağ*, 15 Haziran 2008.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Bu Topraklar, Asırlardan Beri, Çapsız Adam Yetiştiriyor”, *Yeniçağ*, 12 Ekim 2008.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Burası Bizim İçin Ya İkinci Ergenekon’dur Ya İkinci Endülüs (Mülakat)”, *Türk Yurdu*, C. 26 (58), S. 232 (593), Aralık 2006.
- HOCAOĞLU, Durmuş: “Osmanlı, Cumhuriyet, ‘Gaza, Cihad ve İla-yı Kelimatu’llah’ İdesi Üzerine Bir Tarih Kritiği”, *Düşünen Siyaset*, S. 7-8, Ankara, Ağustos-Eylül 1999.
- Resmi Gazete*, S. 29779, 23 Temmuz 2016.
- TAŞ, Hakan: “Durmuş Hocaoglu (1948-2010) Bibliyografyası”, *Türk Kültür İncelemeleri Dergisi*, S. 24, 2011.
- Yeniçağ (Gazete)*, (çevrim içi) [https://www.turkcebilgi.com/yeni%C3%A7a%C4%9F_\(gazete\)](https://www.turkcebilgi.com/yeni%C3%A7a%C4%9F_(gazete)), 13.02.2022.
- Yeniçağ Gazetesi*, “Yeniçağ Gazetesi İmtiyazlı Sahibi Ahmet Çelik’ten Yeniçağ’ın 19. Kuruluş Yıldönümü İçin Bağımsız Mesajı”, 13 Eylül 2020.

Extended Abstract

Durmuş Hocaoğlu's Views About The Turkish Intellectual

Durmuş Hocaoğlu continued in line with science and philosophy even in his writings on contemporary, social and political issues, and he repeated how important history and philosophy were in his works. Thanks to his philosophy readings, he gained a new concept and a perspective for his readers. For these reasons, this study examined how he handled the notion of intellectual. Although Hocaoğlu is an engineering graduate, he worked as a lecturer in the physics department. After eight years of engineering experience, he started academic life. Hocaoğlu, known for his interdisciplinary studies, worked mainly on physics, philosophy of physics, history, and history-politics. He has published articles, interviews, and papers on such topics in many magazines and newspapers, social events. He was impressed by Descartes and Bacon. He deals with every subject he deemed necessary in his works, and his style, intellectual identity, and character draw attention. Hocaoğlu has published several articles on how the intellectuals should be, how they are in Türkiye, the shortcomings, and what to do. Besides his thoughts, his use of language exemplifies how an intellectual should be. With his non-artificial neutral style, he says that the intellectuals need to remember their responsibilities to the nation. Hocaoğlu also states that the intellectuals in Türkiye fall into mistakes such as betrayal and alienation. According to him, the precondition for being an intellectual is to philosophize. He does not want to say that only those who can philosophize are intellectuals.

Hocaoğlu means to desire to learn the truth by going after the knowledge. Whatever the information is, if the philosophical approach is incomplete, the result will be a piece of technical knowledge and craft approach rather than an intellectual character. He notes that Turkish intellectuals stay away from philosophical approaches. He does not hold it good that intellectuals ignite the fuse of solidifying in opposition instead of doing philosophical studies. Because it makes way for being trapped into ideological stereotypes. Hocaoğlu thinks that the true intellectual should be able to explore his mind. During the process of finding an original thought, it is crucial to distinguish between fake and real. After explaining what intellectuals have done, he states what they should do. The solution he offers is that the intellectuals need to save themselves from being captive to stereotypes and give up on taking sides of ideologies.

This study aims to explain how the concept of intellectual means for Durmuş Hocaoğlu by examining his writings. It is not the case to produce a theory but to put forward ideas. The way he approaches the concept of 'intellectual' and his evaluations about the problems of the notion of intellectual in Türkiye; and solutions he put forward for these problems are analyzed in this study. Hocaoğlu emphasizes seeing things as they are in his writings, being impartial, evaluating, and offering solutions. In addition, his comments on his articles constitute a valuable part of the study. The concept of intellectual, which has no clear answers about it, can be defined with different interpretations according to the different perceptions of people. In this work, on the other hand, priority is given to analyzing what way of thinking Hocaoğlu has as a significant intellectual in the Turkish world of thought rather than his conceptual analysis.

In the introduction part, to get to know Hocaoğlu, his biography is briefly mentioned. With the analysis of his life and personality, an idea about how he approaches the subjects is obtained. Besides his ideas and approaches within

the concept of intellectual, his suggestions, complaints, aims, and troubles are also mentioned. These ideas were shaped by his profession, education, and the perspective of the period in which he lived. It is also the aim of this study to reveal Hocaoğlu's suggestions and advice to young people and Turkish intellectuals by explaining what the problems are and how to overcome these problems. During the preparation process of the study, research and evaluation based on literature review were made. Especially the author's books, articles, and works in periodicals on the subject examined. As it can be understood, the primary sources of the study are Hocaoğlu's original works. What he said about the things and his suggestions about the existing problems were deduced from his works. In this article, the scattered works of the author were examined, and all was handled as a whole.